

**FORSTER GYULA NEMZETI ÖRÖKSÉGGAZDÁLKODÁSI ÉS
SZOLGÁLTATÁSI KÖZPONT**

MŰTÁRGYFELÜGYELETI IRODA
1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 1.
Levélcím: 1535 Budapest 1., Pf.: 721
Telefon: +36-1-225-4980; fax: +36-1-225-4985
e-mail: mutargy@forsterkozpont.hu
<http://www.forsterkozpont.hu/>

Ügyiratszám: 401/153/1/2014
Ügyintéző: Takács Gábor
Tel: +36-1-2254987
E-mail: gabor.takacs@forsterkozpont.hu
Tárgy: védetté nyilvánítás

HATÁROZAT

Az alább meghatározott kulturális tárgyat

védetté nyilvánítom és elrendelem

a tárgy azonosításához szükséges, alábbiakban felsorolt adatainak Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ **központi hatósági nyilvántartásába való bejegyzését.**

A tárgy tulajdonosának neve: **Római Katolikus Egyházközség, Kunhegyes**

Tulajdonos címe: **5340 Kunhegyes, Dózsa György út 40.**

A tárgy őrzésének helye: **Érseki Vagyonkezelő Központ, 3300 Eger, Széchenyi u. 1.**

A védetté nyilvánított kulturális tárgy meghatározása:

Műtárgy-nyilvántartási azonosító:

309340

Gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés: MŰVÉSZETI ALKOTÁS; FESTÉSZETI ALKOTÁS; HORDOZHATÓ FESTMÉNY;

Tárgyfajta: festmény (táblakép);

Jogi helyzet: VÉDETT,

Alkotó(k): művész: Ismeretlen firenzei festő;

Megnevezés: Szent Sebestyén és Szent Domonkos, 1360-1380 körül

ANYAG: fa

TECHNIKA: aranyozott, tempera

MÉRET: magasság: 91,00 centiméter szélesség: 58,00 centiméter egyéb méret(ek): mérete a később készült kerettel: 146,5 x 67 cm,

LEÍRÁS: A képen két teljes alakos férfiszent jelenik meg aranyháttér előtt, álló formátumú négyszögletes mezőben. A padlót aranyhímzéses vörös drapéria borítja. Balra a fiatal Szent Sebestyént látjuk szembenézetben. Hosszú barna haja két-két tincsből a vállára omlik, arcát rövid, barna szakáll keretezi. Zöld harisnyát és prémmel szegélyezett, halványpiros alsóruhát visel, melynek mandzsettáját aranszegély díszíti. Csípőjén aranyveretekkel ékesített öv látható, amelynek vége az öv alatt átbújtatva lecsúszik. A ruha fölött viselt, prémmel bélelt bő köpenye a ruhával azonos halványpiros színű, és hasonlóképp arannyal szegélyezett. A jobb vállon két aranygomb fogja össze. A szent három, hegyével lefelé mutató nyilvesszót tart a jobb kezében, baljában pedig a mártírhálálára utaló palmaágat fogja. Jobbra a középkori férfiként, profilból ábrázolt Szent Domonkos áll. Kissé hosszabb szakállt és tonzúrát, illetve a domonkos rendi szerzetesek öltözékét viseli: fehér tunikát és csuklyás, fekete köpenyt. Jobbjában szokásos attribútumát, a fehér liliomot tartja, baljában csukott, piros könyv. Mindkét szent fejét poncmintákkal díszített, széles dícsfény övezi. A kép hordozója egy eredeti vastagságát megőrző, függőleges szálirányú (nyár?)fatábla, amelynek hátoldalán egy eredeti keresztmerezítő számára kialakított mélyedés maradványa látható a felső perem mentén. A fatáblát a modern korban fönt egy vízszintes szálirányú, felül kettős íves lezárású toldással egészítették ki. A toldást két kis függőleges lécszöglet rögzíti a táblához. A toldás és az eredeti hordozó illesztésénél, illetve az eredeti hordozó felső részén egy-egy töredékes, piros viaszpecsét látható, azonos lenyomattal. Egyik pecsét sem ép, de a kettő alapján az eredeti körirat a következőképpen rekonstruálható: DELEGAZIONE DI PUBBL.(ICA) SICUREZZA. RICORBOLI (Közbiztonsági Bizottság - Ricorboli). Középen címer látható. A hordozó hátoldalán továbbá egy kék krétával írt 73-as szám olvasható a toldott részen. Az alsó pecsét alatt nehezen olvasható, fehér krétával írt felirat ("Pietro L...?"). A kép díszkerete aranyozott és faragott. Nem tartozik össze a fatáblával, teljes egészében modern: neogótikus stílusban készült valószínűleg a 19. vagy a 20. században. Alsó részét alul és felül párkányokkal szegélyezett predella alkotja, amelynek két oldalán oszlopalkotások helyezkednek el. Fönt párkánnyal lezárt négyzetes alaprajzú fiálébázisok emelkednek a fejlemek fölött. Ezekbe bemetsződvé középen függőkonzollal átámasztott, kettős nyomott csúcsív kereteli a képmezőt. A fiálébázisok lezárópárkányja összetett, tört ívű oromzatpárkányban folytatódik. Az orommező közepét kerek, nyolckaréjos mérművel díszített rozetta tagolja. A rozetta hátlapját egy külön betét alkotja.

JELZÉS: jelzés nélkül

A védetté nyilvánított kulturális tárgyat az örökségvédelmi bírság megállapításának szempontjából az I. kategóriába sorolom.

- A védetté nyilvánított fenti kulturális tárgy elhelyezésével, őrzésével és kezelésével kapcsolatban a következő feltételeket írom elő: zárt helyiségben kell őrizni, egyenletes, kb. 18-22 °C közötti hőmérsékleten és ugyancsak egyenletes, egy átlagos lakásban meglevő (kb. 45-50 %) páratartalom mellett. A hőmérséklet és a páratartalom hirtelen és nagy ingadozását kerülni kell. A tárgyat por- és légszennyeződéstől óvni kell, fűtőtesttől távol kell tárolni, közvetlen fény, napsütés nem érheti. Óvjuk a fatáblát a nedvesedéstől, a tároló helyiséget szellőztessük gyakran. A festett felület portalanítását szakképzett restaurátorra kell bízni. Minden olyan tárolási, csomagolási és szállítási forma kerülendő, amelyik veszélyezteti a festmény fizikai állapotát, épségét. Csomagoláshoz Tyvek (egy fehér színű, vékony, légáteresztő anyag, puha tapintású és rugalmas, nem okoz kárt, ha közvetlenül a képfelülettel vagy a keret aranyozásával érintkezik), majd külső réteggént pukancsfólia javasolt. Hosszabb ideig ne tároljuk a festményt a csomagolásban, mert befülledhet.

Ha a festmény szállításra kerül, javasolt speciálisan műtárgyszállításra kialakított légrugós gépkocsi használata.

- A védetté nyilvánított kulturális javak tulajdonosa (birtokosa) köteles a javakat épségben fenntartani őrzésükről, szakszerű kezelésükről és megóvásukról gondoskodni.
- A védetté nyilvánított kulturális javak tulajdonjogát csak írásbeli szerződés alapján lehet átruházni.
- A védetté nyilvánított kulturális javakkal kapcsolatos – a védetté nyilvánító határozatban szereplő – adatokban bekövetkezett változásokat a tulajdonos (birtokos) haladéktalanul, de legkésőbb : tudomására jutástól számított 8 napon belül köteles bejelenteni hatóságomnál. A védetté nyilvánított kulturális javak tulajdonjogát érintő körülményekről (zálogszerződés, öröklési szerződés stb.) hatóságomat értesíteni kell.
- Ellenérték mellett történő tulajdon-átruházás esetén az államot elővásárlási jog illeti meg, amely jogát a Hivatalon keresztül gyakorolja.
- A kulturális javakon megóvási (konzerválási), restaurálási és átalakítási munkálatok csak hatóságom előzetes engedélyével végezhetők.
- A védetté nyilvánított kulturális javakat csak hatóságom engedélyével lehet az ország területéről kivinni.
- A védetté nyilvánított kulturális javakat, illetőleg a védetté nyilvánító határozatban foglaltak betartását hatóságom a tárgy őrzési helyén jogosult ellenőrizni.

E határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ elnökéhez címzett és hatóságomnál benyújtandó 5.000,- Ft (azaz Ötezer forint) illetékbélyeggel ellátott fellebbezéssel lehet élni.

INDOKOLÁS

Hatóságom a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) 48. § (1) bekezdése alapján jogosult hivatalból eljárást indítani. A rendelkező részben meghatározott festmény vonatkozásában 2013. szeptember 10-én védési javaslat érkezett hatóságomhoz. Erre tekintettel a festmény védetté nyilvánítására irányuló eljárást a 2013. szeptember 11-én kelt 401/1224/3/2013. számú végzéssel hivatalból megindítottam.

Hatóságom képviselője 2013. szeptember 18-án az akkori bejelentett őrzési helyen, a szolnoki Damjanich János Múzeumban szemlélte a festményt. A festményt 2013. október 4-én jelenlegi őrzési helyére szállították át; a szállítást megelőzően a védési eljárásban szakértőként kirendelt Szépművészeti Múzeum szakértői megfogalmazták azokat a műtárgyvédelmi szempontokat, amelyek betartása a festmény állapotának megóvása érdekében szükségesek. Ezeket hatóságom 2013. október 3-án eljuttatta az átadó és az átvevő felekhez.

A Szépművészeti Múzeum szakértői és hatóságom képviselője 2013. november 11-én jelenlegi őrzési helyén szemlélte a festményt. A szakértői vélemény 2013. november 28-án érkezett meg hatóságomhoz. Eszerint a festmény – amely állítólag a pusztatomaji Szent Móric kápolnából származik, és 2010-ben a kunhegyesi plébániában találták meg a szolnoki Damjanich János múzeum munkatársai – Szent Sebestyént és Szent Domonkost ábrázolja. A díszkeret nem tartozik össze a fatáblával, teljes egészében modern. A fatábla belül erősen szuvasodott és jelentősen megvetemedett. A festmény hátterét a modern korban újraaranyozták, viszont a festett felület maga igen jó állapotban maradt fent: a kép felszínét viszonylag kevés sérülés érte, és kevés restauráláson, beavatkozáson, átfestésen esett át. Az alapozás azonban nagyon sok helyen elvált a fatáblától, illetve az azt borító vászontól, és felemelkedett. A további állagromlás megakadályozása érdekében gyors restaurátori beavatkozás történt, amelynek keretében a leginstabilabb helyeken a felületet ideiglenesen leragasztással rögzítették. Stílusa és technikája alapján ítélve a kép 1360–1380 körül készülhetett Firenzében. Eredetiségét illetően szemrevételezés alapján semmilyen kétely nem merült fel. Kiemelkedő minőségű, technikai szempontból igen gondosan kivitelezett mű. Kompozíciója, mérete és szerkezete alapján kétségtelen, hogy egykor egy háromrészes oltárkép jobboldali tábláját alkotta. Az attribúció és datálás biztos meghatározásához még további kutatómunkára van szükség, de semmi kétség nincs afelől, hogy a mű egy kiemelkedő mester alkotása. A festmény az utóbbi idők egyik legszenzációsabb magyarországi lelete; ehhez hasonló jelentőségű korai itáliai festmény alig két-három kerülhetett elő az elmúlt évtizedekben. Nyilvánvaló művészettörténeti jelentősége miatt az olaszországi kutatók figyelmét is azonnal felkeltette. Magyarországon egyedül a Szépművészeti Múzeum gyűjteményében található hasonló

monumentális trecento táblák (ott is mindössze néhány: Jacopo di Cione, Spinello Aretino, Taddeo Bartolo egy-egy műve). Hasonló alkotás megszerzésére a gyakorlatban semmi esély sincs, nemcsak magyar, de még a nemzetközi műkincspiacon is pótolhatatlan darabról van szó. A kép magyarországi története ezen túl fontos adalék mind a korai itáliai festészet hazai recepciótörténetéhez, mind pedig neogótikus pusztatomaji kápolna egykori berendezésének történetéhez.

A szakértő mindezekre tekintettel javasolta a kiemelkedő jelentőségű és pótolhatatlan festmény véde nyilvánítását. Hozzátette, hogy a kép állapota kritikusan tekinthető, azonnali konzerválásra, restaurálásra szorul. Különleges értéke és sajátos konzerválási problémái miatt javasolt, hogy a restaurálást egy hasor típusú műtárgyak restaurálásában nagy tapasztalattal rendelkező bizottság felügyelje, amelynek tagjai között fatábla-restaurátor, festőrestaurátor és művészettörténész is van.

A Kulturális Javak Bizottsága (KJB) 2013. december 5-i rendes ülésén tárgyalta a festmény véde nyilvánításának kérdését. A testület a festményt, amely az itáliai trecento művészet nemzetközi viszonylatban is pótolhatatlan jelentőségű alkotása, és amely a pusztatomaji Szent Móric kápolna egykori berendezéséhez tartozott, a szakvéleményt figyelembe véve, a magyar és az egyetemes kulturális örökség kiemelkedő jelentőségű és pótolhatatlan képzőművészeti alkotásának tekintette, ezért védetté nyilvánította egyhangúan támogatta. Egyúttal arra kérte a Műtárgyfelügyeleti Irodát, hogy a kép restaurálását csak a szakemberekből álló bizottság felügyelete mellett engedélyezze. A tulajdonosi adatokat tartalma bejelentőlap 2013. december 5-én érkezett meg hatóságomhoz.

Az eljárás során beszerzett szakértői vélemény és állásfoglalások alapján megállapítottam, hogy a rendelkező részben meghatározott festmény a kulturális örökség kiemelkedő jelentőségű, pótolhatatlan eleme, mert kora és készítési helye alapján a magyarországi köz- és magángyűjteményi állományban nagy ritkának számít, minősége nemzetközi szinten is kiemelkedő, művészi értékét alig csökkentették sérülések későbbi beavatkozások, továbbá a 20. század eleje óta magyarországi egyházi használatban álló tárgyként kultúrtörténeti és műemléki értéke is jelentős. Ezért a Kötv. 47. § (1) bekezdése, és a kulturális javak véde nyilvánításának részletes szabályairól szóló 57/2013. (VIII. 7.) EMMI rendelet 1-4. §-ai alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntöttem.

A védett kulturális javakkal kapcsolatos, a hatóság által nyilvántartott adatokat a Kötv. 73. §-a határozza meg.

Kikötéseimet a Kötv. 51. és 52. §-a, valamint az 55. § (1) bekezdése és a 63. § (2) bekezdés i) pontja alapítottam.

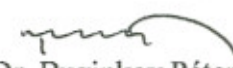
Határozatom a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi Cx. törvény (a továbbiakban: Ket.) 71. § (1) bekezdésén és a 72. § (1) bekezdésén alapul.

Hatáskörömet a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központról szóló 310/2011. (XI. 6.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés a) pont 1. alpontja, illetékességemet az 1. § (7) bekezdése állapítja meg.

A jogorvoslati lehetőséget a Ket. 98. § (1) bekezdés és a 99. § (1) bekezdésre tekintettel biztosítottam. Az illeték mértékét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. évi törvény 29. § (2) bekezdése alapján állapítottam meg.

Budapest, 2014. január 17.

Dr. Buzinkay Péter
irodavezető

16012/1014